

Wim Zwanenburg leverde namens de CDA-waterschapsfractie Amstel, Gooi en Vecht de volgende inbreng bij de Algemene Beschouwingen van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht, n.a.v. de Begroting 2013, op

‘Voor ons ligt de begroting 2013. Onze fractie is sterk voor het niet doorbelasten van de door het rijk opgelegde BTW-verhoging van 2%-punt. De lastenontwikkeling voor ingezetenen, bedrijven en grondeigenaren weten we zo toch nog wat te beperken. We waarderen het zeer dat dit al op korte termijn is doorgevoerd en aangekondigd in de begroting, al moet een aantal voorstellen nader worden ontwikkeld. Het is ook belangrijk te constateren dat de taakstellingen worden gerealiseerd, dat die geleidelijk over twee sectoren watersysteem en zuivering zijn verdeeld. We vinden dat een goede zaak en de lastenontwikkeling wordt zo evenwichtig en gematigd. Voor Waternet ligt er dus een forse opdracht en we wachten af wat het DB daar het eerste kwartaal voor gaat bieden. In eerste instantie gaat het ten laste van de reserves maar zodra het concreet wordt gemaakt moeten de egaliseringsreserves weer op peil komen. Dat het gewogen gemiddelde van de tariefstijging voor 2013 van de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing samen slechts afgerond 2% stijgt ten opzichte van 2012 en exclusief inflatie van 1%, is een goede zaak in deze tijden van crisis.

Wij kunnen dus instemmen met de voorliggende begroting maar blijven bezorgd over het meerjarenperspectief, mede door de fors oplopende kosten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma van € 7 naar meer dan € 15 mln. In de jaren na 2013 neemt de exploitatiebegroting (exclusief inflatie) fors toe en zal zeker € 10 mln. hoger uitkomen.

Ik wil graag aandacht voor een aantal thema's.

Onlangs nog rolden de beelden van overstromingen weer over onze televisieschermen. Toch gaat in de internationale, nationale en lokale media de aandacht nog steeds meer uit naar de incidenten dan naar het waterbeheer en waterbeleid en het voorkomen van overstromingen. Ook in eigen land krijgen de waterschappen helaas nog niet de waardering die ze verdienen. In het recent gesloten regeerakkoord tussen VVD en PvdA staat: de waterschapsverkiezingen gaan plaatsvinden op de dag van de verkiezingen voor provinciale staten. Voorts wordt gesproken over de opschaling tot 10 a 12 waterschappen. Wellicht kunnen we nog verder opschalen maar het is belangrijk te letten op de stroomgebieden. Er staat ook dat de waterschappen zouden moeten verdwijnen uit de Grondwet. Provincies moeten ook opschalen tot landsdelen en op de lange termijn moeten de waterschappen worden samengevoegd met de landsdelen. Op het terrein van ontwikkelingssamenwerking blijft watermanagement wel een topprioriteit, dus daar wordt wel het belang van de Nederlandse watersector ingezien. In de Grondwet staat de positie van de waterschappen beschreven in artikel 133 en hoofdstuk 7 heet: Provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen. In feite wordt daar de structuur bepaald van onze Nederlandse gedecentraliseerde eenheidsstaat. Het is overigens de Waterschapswet en niet de Grondwet die de waterschappen en hun taken definieert. Waar het om gaat dat in ieder geval wordt erkend dat het waterschap een openbaar lichaam is, wat van groot belang is. Het is belangrijk dat de waterschappen in de Grondwet staan. De Grondwet die we nu hebben dateert uit 1983 en de grondwetgever in die tijd verzekerde dat 'mag worden aangenomen dat het waterschap als bijzondere bestuursvorm zal worden gehandhaafd, ook op langere termijn, zodat de waterschappen in de Grondwet genoemd blijven worden'. Het eventuele opheffen van de waterschappen als openbare lichamen, als bestuursvorm, zou derhalve in strijd komen met de Grondwet, indien niet eerst een grondwetwijziging heeft plaatsgevonden. Het aankondigen in het regeerakkoord dat de Grondwet moet worden gewijzigd of dat de waterschappen uit de Grondwet moeten worden gehaald, is wat dat betreft een veeg teken. Nu is de positie van de waterschappen in ons staatsbestel verankerd en wij vinden dat een goede zaak.

Er zijn ook vanuit Europa eisen aan ons gesteld, dat er een passende autoriteit zou moeten zijn, dat er passende regelingen zouden moeten zijn voor een stroomgebiedbeheer, zoals dat is gesteld in de EKRW.

Met een herziening van de Grondwet is veel tijd gemoeid en een grote mate van politieke consensus. Mede daardoor is de uitkomst tamelijk ongewis. Wij vinden dat de Unie van Waterschappen een dijk moet opwerpen tegen het voornemen om de waterschappen uit de Grondwet te schrappen en de waterschappen samen te voegen met eventueel te creëren landsdelen. Onlangs is een advies uitgebracht van de Adviescommissie Water, een rapport met als titel 'Bestuurlijke Balans in Waterbeheer met de ondertitel 'Evenwicht door tegenwicht'. Onze partij heeft 'gespreide verantwoordelijkheid' in de uitgangspunten staan. Dat heeft betrekking op vormen van bestuur en is ook van toepassing op waterbeheer. Goed waterbeheer is essentieel voor het voortbestaan van Nederland, zo concludeert de commissie. De commissie vindt dit van zo'n groot belang dat het waterbeheer altijd zelfstandig en expliciet tegen andere belangen moet worden afgewogen. Het is van belang van dit rapport kennis te nemen.

Het CDA heeft onlangs in het landelijk verkiezingsprogramma een pleidooi gehouden voor de waterschappen en de huidige bestuursvorm gevoerd.

Voornoemd rapport pleit voor een bestuurlijk overleg tussen de waterbeheerder en de partijen die verantwoordelijk zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. Informeel maar niet vrijblijvend, om vroegtijdig de voor- en nadelen van mogelijke locatiekeuzes en ontwikkelingen te bespreken, wat van invloed is op ons functioneren.

De adviescommissie stelt ook dat transparantie een voorwaarde is voor het goed functioneren van evenwicht en tegenwicht in het openbaar bestuur, dus ook op het besturen van waterschappen. Wat betreft de transparantie vindt het CDA dat er nog wel wat te winnen is. We vinden ook dat de relatie tussen AGV en Waternet verbeterd en inzichtelijk zou moeten worden, en mogelijk moet daar uit voortvloeien dat AGV meer invloed zou moeten hebben op de wijze van uitvoering dan momenteel het geval is.

In het nieuwe coalitieakkoord staat dat het jaarverslag van Waternet elk jaar ter kennisname moet worden aangeboden aan het AB van AGV. Wij vinden dat dit niet voldoende is, wij willen ook graag een verantwoording van de stichtingsbestuurders die immers ook namens ons in het stichtingsbestuur functioneren. Hier aan tafel heeft nog niemand verslagen gezien van de vergaderingen van het stichtingsbestuur, we zullen hier later op terugkomen.

Onder transparantie wordt vaak het openbaar maken van prestaties verstaan, met als doel het afleggen van verantwoording en controle op de uitvoering. In het recente rapport van de adviescommissie Water wordt gesteld dat het van belang is dat de waterbeheerders hun plannen, maatregelen en prestaties zichtbaar maken voor de politiek, medeoverheden, belanghebbenden en collega-waterbeheerders. Transparantie biedt in alle fasen van de beleidscyclus kansen om elkaar de 'maat' te nemen, daarvan te leren en vervolgens het beleid of de uitvoering daar aan aan te passen.

Helaas heeft het aan transparantie ontbroken en wij blijven zitten met gevoelens van vervreemding over onze relatie met Waternet. Zo is er bijvoorbeeld het feit dat we via de media moesten vernemen dat de directeur van Waternet al vier jaar een dubbelrol vervult als directeur van het Afvalenergiebedrijf, dit is geen goede zaak. Het is niet alleen een zaak van de gemeente Amsterdam, het legt ook beslag op de capaciteit van Waternet. Bovendien was ook de toepaste constructie verbazingwekkend en zorgwekkend. De full time directeur van Waternet wordt voor bijna een halve fte ingehuurd voor het Afvalenergiebedrijf. Daarbij ontvangt hij een 'gestapelde' beloning voor beide functies die in totaal op

1,5 fte uitkomen, terwijl hij tegelijkertijd in dienst is bij twee publiek gefinancierde instellingen. Deze constructie, waarbij in totaliteit sprake is van een beloning boven de Balkenende-norm, is niet tijdelijk want hij duurt nu al vier jaar.

Gelukkig twijfelt niemand aan de capaciteiten van de betrokken persoon, zijn inzet en de kwaliteit die hij voor beide organisaties verricht. We zijn hem dankbaar hiervoor, maar de constructie klopt gewoon niet. Zeker een functie van full time directeur kan geen ruimte bieden voor een structurele, gesalarieerde nevenfunctie met een dergelijk tijdsbeslag. Het is onmogelijk dat een halve baan bij het Afvalenergiebedrijf op geen enkele manier gevolgen heeft voor de manier waarop de functie van full time directeur van Waternet gestalte kan krijgen. Daarbij druist dit ook in tegen de normen van goed werkgeverschap. Als een full time betaalde werknemer wordt ingehuurd door een andere organisatie moet die uitleen via de werkgever lopen. De werkgever kan dan voor vervanging zorgen. Nu werd voor een andere constructie gekozen met een vergoeding aan een management BV. In de Amsterdamse gemeenteraad is over dit onderwerp op initiatief van de CDA- en SP-fractie een motie aangenomen die raadsbreed werd ondersteund en die er op aandrang ten spoedigste, maar uiterlijk aan het eind van dit jaar deze constructie te beëindigen.

De CDA-waterfractie betreurt het dat wij als AB-leden ook niet (tijdig) over deze achtergronden zijn geïnformeerd door onze vertegenwoordiging in het stichtingsbestuur van Waternet.

Wij hechten aan transparantie en derhalve hechten wij aan grote waarde aan het communicatiebeleid. In de waterbeheerplannen laten de waterschappen zien welke maatregelen zij uitvoeren om de doelen te bereiken. 'Laat zien wat je wil' en 'laat zien wat je doet' zijn daarbij het vertrekpunt. Daarbij komt een visie tot uiting die in de aanvangsparagrafen staat verwoord. De opstelling van de meerjarenbegroting, de bestuursrapportages en de begroting voldoen daaraan. Ook het collegeprogramma is een vorm van transparantie en verbeterd bestuur, maar het geheel moet nog wel beter worden gecommuniceerd; het komt niet altijd over bij het publiek. Wij pleiten nadrukkelijk voor omkering van de zin die de rollen van AGV en Waternet beschrijft, dus: In opdracht van waterschap AGV werkt Waternet aan (...). Het gaat om de omkering waarbij AGV wordt vooropgesteld.

Nog een enkel woord over overstromingen. We hebben het hier wel eens gehad over het woord 'meerlaagsveiligheid', dus over preventie en het beperken van de schade en slachtoffers, en ook over rampenbeheersing. Er is aangekondigd dat calamiteitenplannen en hoe hiermee om te gaan volgend jaar op de agenda komen en dat vinden wij een goede zaak. We nemen kennis van het feit er regelmatig oefeningen plaatsvinden maar we vinden daar te weinig over wordt terug gerapporteerd. Als waterschap functioneren we in een veiligheidsregio en wij maken ons hier zorgen over. Wat gebeurt er als de Lekdijk doorbreekt bijvoorbeeld; de mate van details op internet om dit te veroorzaken is angstwekkend. Wij pleiten aan de ene kant voor transparantie, maar omwille van de veiligheid moet de openheid wellicht worden beperkt. Wij hebben afgelopen jaar op de eigen website een presentatie gepubliceerd waarvan RWS vond dat deze nog niet openbaar mocht worden gemaakt. Mede naar aanleiding daarvan kwam ik er achter dat er op internet te veel informatie beschikbaar is.

Er is sprake van een vergrijzing ter zake de personen die in de watersector werkzaam zijn en de waterschappen kunnen een belangrijke rol vervullen om meer Nederlandse jongeren enthousiast te maken. Wat kunnen AGV en Waternet hierin betekenen. Andere waterschappen hebben een 'ambassadeur' benoemd die voorlichting komt. Kan er ook zo iemand namens AGV en Waternet worden aangesteld. Er zijn wel al initiatieven als zodanig geweest, maar het is teveel incidenteel. Als waterbestuurders kunnen we een voorlichting geven op scholen.

Voorts vinden wij dat het aantal themadagen onvoldoende worden benut, zoals daar waren de Watertoilettag, Waterwereldtag. Voorts willen wij het DB meegeven aandacht te besteden aan de social media en meer te doen met bijvoorbeeld Twitter, Facebook. Het is jammer dat afgelopen jaar het Waterschapsdictee niet doorging maar wellicht kan het idee nog eens terug komen. Publieksavonden waarbij het waterschap en de functie en historie ervan centraal worden gesteld zouden ook kunnen worden georganiseerd, bijvoorbeeld door een lezing van Cordula Rooijendijk over 'Waterwolven'.